

Vedr. museernes og attraktionernes rente- og afdragsfrie lån i Arbejdsmarkedets Feriefond

Baggrund

Arbejdsmarkedets Feriefond (AF) er en selvejende institution, hvis uddelingspraksis har sit udspring i en ændring af Ferieloven fra 1974, og som gennem årene har haft det udmærkede og sympatiske formål, at uddele ikke hævede feriepenge fortrinsvis til ferieophold for børn og familier, der midlertidigt ikke er i stand til at forsørge sig selv, og før i tiden til udvikling af feriecentre og attraktioner i hele Danmark.

Som følge af at regeringen i perioden 2013 til 2016 overførte 360 mio. kr. fra AF til statskassen, opstod i 2014 et ønske fra AF's bestyrelse om at ændre vedtægter, så de afspejlede de væsentlig reducerede midler til uddeling. Vedtægtsændringen, udformet som "Bekendtgørelse nr. 673 af 23. juni 2014", blev udarbejdet af Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR) og tiltrådt af daværende Beskæftigelsesminister Mette Frederiksen (S). I bekendtgørelsen blev primært to forhold ændret: 1) bestyrelsen for AF blev halveret, og 2) man ændrede fokus til udelukkende at sikre midler til at støtte ferieophold for vanskeligt stillede familier og børn. Fokuseringen betød, at AF f.eks. ikke længere skulle støtte ferieprojekter med rente- og afdragsfrie lån.

I processen frem mod nye vedtægter anmodede AF i sit interne høringssvar til STAR, at: "Fonden ønsker et klart politisk mandat til at afvikle fondens låneportefølje samt en klar legitimering af de værktøjer, der kan være nødvendigt at tage i brug for at realisere afviklingen". Fonden foreslår følgende nye bestemmelse: § 3, stk. 5. "Fonden skal tilstræbe sig på at afvikle eksisterende lånebevillinger, hvis konkrete forhold taler herfor" (internt høringssvar til STAR d. 13.5 2014). AF's høringssvar blev indskrevet direkte i AF's reviderede vedtægter

Efterfølgende anmodede STAR og AF Kammeradvokaten om en notits vedr. hvordan man efterfølgende kunne foretage afvikling af lånene bevilliget af AF. Notitsen fra Kammeradvokaten forelå d. 1. december 2015. Her i fastslås det, "Nærværende notits forholder sig ikke til den konkrete håndtering af det enkelte låneengagement og udgør heller ikke en udtømmende juridisk rådgivning for så vidt angår valget af afviklingsform for det konkrete låneengagement". Notitsen opregner fire forskellige muligheder for afvikling af låneengagementerne. (Kammeradvokaten, d. 1. december 2015. 7212545)

Association of Danish Museums
Vartov, Farvergade 27D
1463 København K, Denmark
T + 45 4914 3966
F + 45 4914 3967
info@dkmuseer.dk
www.dkmuseer.dk

Nils M. Jensen
Direktør/Director
M +45 25489328
nmj@dkmuseer.dk

Efterfølgende fremsendte AF en anmodning om tilbagebetaling af 49 lån fordelt på 46 låntagere – herunder 30 kulturinstitutioner. Den samlede hovedstol på disse lån var ca. 867 mio. kr. Lånene er af meget varierende størrelse, men er i alle tilfælde givet for en periode på 25 år. Lånene var af alle blevet opfattet som donationer, hvorfor anmodningen fra AF var meget overraskende for de implicerede. Det var gennem årene, og ved lånenes tilblivelse, blevet bedyret, at låneforholdet ved udløb uden problemer kunne forlænges eller evt. mortificeres, hvilket aktivt blev fremhævet af både AF's medarbejdere, direktion og bestyrelsesmedlemmer i perioden hvor lånene blev givet.

Lån eller donation?

Lånene blev typisk stillet til rådighed for museer og institutioner i ferie- og oplevelsessektoren til projekter, som ikke havde en økonomi, som gjorde det muligt at optage fremmedfinansiering på markedsmæssige vilkår. AF begrundede långivningen - frem for uddeling som donation - med, at fonden gennem tinglysning af et lånedokument ønskede at sikre, at de bygninger og anlæg som lånene blev ydet til, blev anvendt til det påtænkte formål. I forbindelse med lånene havde AF ofte indflydelse på andre finansieringskilder til et givent projekt, og AF havde også ønske om, på linje med evt. andre fonde, at blive hædret i donationslister og på plaketter, som ydede bidrag uden tilbagebetalingsforpligtelse. Med andre ord var AF's lån helt at sammenligne med donationer.

AF har i egne regnskaber, gennem årene før vedtægtsændringen i 2014 i øvrigt heller ikke noteret låneforholdet som fordringer (hvis de var mere end 3 år), men reelt afskrevet dem (se f.eks. [AF's årsberetning 2015](#), Finansielle forhold, nøgletal (s. 20)).

Organisationen Danske Museer fik ved en anmodning om aktindsigt d. 8. 3 2017 lejlighed til at konstatere, at ovenstående beskrivelse af sagen er korrekt – og at museer og andre kulturinstitutioner med rette har kunne opfatte låneforholdet som beskrevet ovenfor. Det bekræftes f.eks. i mail fra STAR d. 28.4 2014 til medlemmerne af AF-bestyrelsen: i mailen "... udkast til nye vedtægter for Arbejdsmarkedets Feriefond". Her opregnes konsekvenserne ved ændringer af de enkelte paragraffer, og her kan under § 3 pkt. nr. 3 læses: "Det kommer klart til at fremgå, at AFF ikke længere støtter jord og mursten eller giver rente- og afdragsfrie lån, der nærmest automatisk forlænges. Der bliver dog en kattelom i form af tilskud, hvis tilskuddet understøtter formålet efter § 2, stk. 1." Netop denne passus gentages i øvrigt ordret (i punkt 2) i den rent interne høringsfase blandt bestyrelsen i AF, af Dansk Arbejdsgiverforenings repræsentant, (høringssvar af 5. 5 2014 til Arbejdsmarkedets Feriefond).

AF og Beskæftigelsesministeriet valgte i udgangspunktet, efter Kammeradvokatens notits fra d. 1. december 2015, at forholde sig til lånene, som var de optaget på almindelige kommercielle vilkår - og opererer bl.a. med tilbagebetaling før tid til en tilbagediskonteret værdi, og om at sælge fordringen til 'markedsværdien'. Kammeradvokaten noterer i øvrigt i notitsen, at låntager gennem 25 år har kendt forfaldstidspunktet, og at man har haft god tid til at spare op. Men lånene er altså i praksis givet til institutionerne ud fra ovenstående filantropiske motiv og i øvrigt til institutioner, som ikke kan opnå lån på normale markedsmæssige vilkår.

Det bør i øvrigt bemærkes, at konsekvensen af ændringen af AF-bekendtgørelsen, mod sædvane, Ikke var i offentlig høring blandt berørte parter eller organisationer som

ODM. Det forekommer meget besynderligt, når der er tale om så drastiske ændringer, som den nye bekendtgørelse lægger op til.

De rente- og afdragsfrie lån er således givet til ikke-kommercielle aktører (museer er i Unesco's definition, at regne for non kommercielle aktører). Når AF vælger at kræve disse lån indfriet på trods af, at man ved lånenes optagelse har givet låntagerne en forventning om, at løbetiden administrativt kunne forlænges flere gange, er der reelt tale om, at AF ændrer uddelingsprincip med tilbagevirkende kraft. At trække midler tilbage, som man tidligere har givet til ikke kommercielle kulturelle formål mv. kan kun opfattes som løftebrud.

Politisk proces

På foranledning af henvendelser til Organisationen Danske Museer blev sagen massivt omtalt i medierne i påsken 2017. Daværende beskæftigelsesminister Troels Lund Poulsen bedyrede da, at han ville løse problemstillingen inden sommerferien 2017, "i erkendelse af sagens alvorlige karakter for de implicerede".

I forbindelse med et samråd i Beskæftigelsesudvalget med deltagelse af både daværende beskæftigelsesminister Troels Lund Poulsen (V) og daværende kulturminister Mette Bock (LA) d. 17. 5 2017, havde Beskæftigelsesministeren dagen før samrådet besluttet at bestille en redegørelse i forhold til EU retslige forhold fra Kammeradvokaten. Samrådet gav derfor ingen indikationer på en politisk løsning. Kammeradvokatens redegørelse forelå i september 2017. Her anføres i hovedtræk, at der efter gode samtaler med Kommissionen (om evt. kollision med EU's statsstøtteregele) ses flere muligheder for løsning – og der skitseres en række mulige løsningsforslag til politisk afklaring (Kammeradvokaten, Arbejdsmarkedets Feriefond – en mulig løsningsmodel, 19. september 2017).

Aktuel status:

Juli 2019 er sagen stadig uafklaret. Sidste meddelelse fra den daværende beskæftigelsesminister var således ved årsskiftet 2018/19. Denne gang med udsigt til en løsning ved sommerferien 2019. I april 2019 blev denne frist for en løsning dog ændret, for fjerde gang, til udgangen af 2019. Dvs. mere end 2 ½ år efter sagen startede. Der henvises stadig til komplicerede og langvarige forhandlinger med EU-Kommissionens konkurrence-generaldirektorat. EU-bureaukrati anvendes således som årsag til at sagen trækker ud.

Organisationen Danske Museer er på ingen måde imponeret over sagens fremdrift. Vi har undervejs afholdt tre møder med daværende beskæftigelsesminister Troels Lund Poulsen, det sidste d. 9.10 2018. Hver gang er der blevet udtrykt stor forståelse og lovet hurtig afklaring – og ikke mindst betids information fra Beskæftigelsesministeriet. Et løfte der i øvrigt ikke efterfølgende er blevet effektueret i departementet. ODM er således på intet tidspunkt blevet informeret fra ministeriet. Vi bad derfor d. 20.6. 2019 om aktindsigt, specielt med henblik på at få indsigt i forhandlingerne med EU-kommissionen, for at kunne følge sagens aktuelle status. Mod forventning og meget nedslående fik vi medio juli afslag på viden og indsigt, alene med begrundelse i tidsforbrug.

Insolvente kulturinstitutioner:

I mellemtiden er de første institutioner i klemme. ODM har været i kontakt med en af de ramte institutioners revisor, der er i tvivl om det betimelige i at godkende

regnskab/budget, for hvad der kan betragtes som en insolvent virksomhed truet af fallit. Aktuelt er Middelaldercentrets (ved Nykøbing F.) første lån udløbet pr. 1.7. 2019. Institutionen er i realiteten derfor insolvent og er helt uden mulighed for at betale. Det er værd at bemærke, at mange af låntagerne er væsentlige forvaltere af dansk kultur- og naturarv, og ofte er placeret i økonomisk sårbare egne af landet, hvor indtægterne fra turismen betyder meget.

Det kan nøgternt konstateres, at AF har udestående rente- og afdragsfrie lån til kulturelle institutioner på over 500 mio. kr. Ønsket om at trække et sådant beløb ud af kultursektoren vil medføre betydelige vanskeligheder – for nogen givetvis konkurs.

Ønske:

En bred kreds af de ramte institutioner ønsker en snarlig afklaring, der betyder at lånene enten eftergives en gang for alle - eller forlænges rente- og afdragsfrit i yderligere 25 år. Præcist som det blev formuleret ved indgåelsen af lånene.

Med venlig hilsen

Nils M. Jensen